

سەنىمدىلىكتىڭ كۆپرەۋى — ەڭ اۋىر كۆپرەۋ

— سوزىنىدە تۇرمايتىندار ، ٴسوزسىز ، ساتسىزدىككە ۇشرايدى

تاەىپ، جۇڭگو چاقتى ۋادەسىنە قايشى كەلدى،
”سان قۇبىلدى“ دەپ جازىعدى.

امەرىكا قۇراما شتاتىزىنىڭ سان قىلى سايقال-دېققا باسقان كەيپىز ساياساتپازدارى، شىنىمەن، دىڭگەلەپ ٴجۇر. «ئىيۇ – يورك ۋاقىت گازەتى» شۇلۇ جاساپ بلاي دەدى:
امەرىكا قۇراما شتاتتا-رى جاق ۋاقىتتا ەلدەر مەن جاڭا ساۋدا تارماقتارىنا قول جەتكىزۋدى قۇبىتاپىندىقتارىن تالاي رەت ٴبىلدىردى، ٴبىراق ىلە – شالا بۇل كەلسىمدى كۆ-شىنەن قالدردۇ ارقىلى ٴتىپتە دە زور ماقساتتارىن جۇزەگە اسراتىدىنەن ايتىپ شىعا كەلدى“.
امەرد-ى كا قۇراما شتاتىزىنىڭ وسى كەزەڭكى ۇكەپتى مىندەت-كە شىسىمەن – اق بۇرىن ٴوزى باستاماشى بولعان تىنىق مۇحىت اتانغان سەرىكىەستىك قارىم – قاتە-ناس كەلسىنەنن جەكە – دارا شەگىنىپ شىعەپ، باسقا قاتىناشۇشى ەلدەردى قايبىدا قالدردى؛ بىلتىر امەرىكا قۇراما شتاتتارى تاى دا يران يادرو ماسەلىسى جونىندەڭكى جان – چاقتى كەلسىنەنن شەگىنگەندىگىنن جەكە – دارا جازىلاپ، تالاي جىلدىق جاپالى كەلسىسوزدىڭ جەتىستىكتەرىن ”سەلگە كەتىردى“، مۇنان ٴوزورپاداعى كەيپىز مەمە-لەكتەتەر ”توتەنىشە ۇمتىسىزدەنگەندىكتىرىن“ توتە ايتىپ ارى كەلسىدە ۇزدىكىسى قالا بەرەتىدىك-تەرىن ٴبىلدىردى.
«دۇنيە ٴمۇزى گازەتى» قاتار-لى ٴوزورپاداعى 8 اقپارات قۇرالى ۇيىمەنىڭ ٴبىر تەكسەرۋىندە كورسەتىلۋىشە، نىلىشلىك جاسالغان 40%تەن اسنام ٴوزورپا وداعى مۇشەلەرى امەرىكا قۇراما شتاتتا-رى ەندىڭگارى ٴوزورپا وداعى سىنىم ارتاتىن خاۋپسىز سەرىك مەمس ەكەندىگىن ٴبىلدىردى.

”سەنىمەنن ايرىلۇ“ دىڭ جامائاتتارنن جىاي ادامنىڭ ٴوزى بارنىشا ساتقانىپ، باسما كەلەسە ەكەن دەيدى، ال امەرىكا قۇراما شتاتتارى ۇكەمە-

ھاندا ۇمەر ٴسۇرۇمىز قىپن.

5 جىلدان بەرى شى جىيىڭنىڭ جاڭا ٴداۋىر جۇڭگوشا توسىيالىزم يدەياسىنىڭ جەتەكلىگىنىدە، اۋتونوميالى رايوندىق پارىتكوم نازاردى باستان – اياق باس نىساناعا شوغر لاندىرىپ، ۇلتىز انتىمىچى قىز-مەتنن جالىبى جاعادى دەڭگەپىندە جوبالاپ، ۇلتىز انتىمىچى ۇلى تۇپن بىيك ۇستاپ، ”ۇلتىز انتىمىچە-نىڭ بەرەكەلى شاڭغراى“ جانە ۇلتىز انتىمىچىنىڭ بىرلەسكەن دوستىق قىمىلپن ٴزۇرتىس شىكەرلەي ورىستەتىپ، ٴز ۇلت بۇقاراسىن ”ٴمۇشتىڭ ٴبىر – بد-رىنەن ايرىلا الماۋى“ يدەياسىن بەرىك ورتتاۋعا جەتىك-تەپ، ”بەستى شىناي مويىنداۋ“ دى ۇزدىكىسىز كۇشىيد-تىپ، جۇڭخۇا ۇلى ورتاق تۇلعا تانىمىن بەرىك ورتاتىپ، ۇلتىز انتىمىچى راين كۇن ساين قويۇلاتتى.

”شەشە، جۇقتان بەرى دەنساۋلىڭىز قالاي؟“
”دەنساۋلىغم جاقىى“.
5- ايدىنڭ 5- كۇنى تۇستەن بۇرىن قوبىقشارى موڭغۇل اۋتونوميالى اۋدانى تۇرەن ٴوي جانە قالا، اۋىل قورلىسى ەكەمەسىنىڭ باينشىرگ الۇمەتتىك اۋمامىندا تۇراتىن ”ۇغىسۇ، تىپەدىلىك جاساۋ، توعىستىرۇ“ قىزەت اترەتىنىڭ مۇشەسى يۇي ۇنچىيان جۇپ قۇرامان موڭغۇل ۇلتى تۇسى پۇرپا بۇلغۇنعا اماند-ماسا باردى.

”ول مەنىڭ بالام سىياقتى، مەنىڭ بىتىرە الماغان سىتىرەيدى وسى بالام كۈمەكتەسىپ ٴبىتىرىپ بەرە-دى“. پۇرپا بۇلغۇن قۇانىشتى تۇردە ٴوزىنىڭ وسى بالاسىن تانىستردى.

4 جىلدىك الدىندا پۇرپا بۇلغۇن وتباسىنداىلار باينىشىرگ الۇمەتتىك اۋمامغا كوشىپ كەلەدى.
ەرلى – زامىپتى ەكەۋى زەينەتكە ەرتە شىققان، كۇپەيۇنىنىڭ دەنساۋلىعى ناشار، كوپ سىرقاتتاناى، بالاسىنىڭ اقبل – ەسى كەم، سوندىقتان جاسى ەڭدەلەپ قالغان پۇرپا بۇلغۇن وتباسىنداعى بىردەن – ٴبىر ەڭبەككۇش-كەي اتالغان ەدى.

يۇي ۇنچىيان بۇل جاعدايلاردى ۇغىسقاند-نان كەيپن، پۇرپا بۇلغۇنەنەن جۇپ قۇراپ تۇسى بولسى، وعان ۇنەمى كۈمەكتەسىپ تۇردى.
”بىر-نەشە جىلدان بەرى وسى ۇلىم ارى – بەرى شاپىقلاپ ماغان كۈمەكتەسىپ، ۇيىمەدەگىلەرگە قارايلاسىپ كەلدى“، – دەدى پۇرپا بۇلغۇن اسەرلەنە سويلەپ.

”جۇپ قۇراپ تۇسى بولغان كۇنەنن باستاپ،

تى نەلىكتەن حالقارالىق سىتىرەدە ەشتەڭدەن

يەنەبەي سوزىنەن تانا بەرەدى؟
شىكەرلەي زەرەت-تەسەك، شاماسى، امەرىكا قۇراما شتاتتارىنىڭ كەيپىز جوعارى لاۋازىمدى ساياساتپازدارى مەملە-كەتتەر اراسىنداعى بارىس – كەلسىتى كلەڭ ساۋدا-لىق ورايشلىقدى ارەكتەتكە جاڭساق بالايىتىن، ەل مەن ەل اراسىندا تەك نولىدىك جىتتىق سايسى عانا بولادى دەپ قاتە ۇعاتىن كورنەدى.
بۇل سا-ياساتپازدار بار نىيەتمەن ٴوز مۇددەسىن قالاي ەڭ زور مۇمكىندىكتە جۇزەگە اسرۇدى ويلايدى، ولار مەملەكتەتنىڭ ٴمورالدىق ويرازىن باياغىدا – اق جىرتىق شاقاي سىياقتى لاقتىرىپ تامىتاعان.
ٴوز پايد-داسىنا بولا سوزىنەن تانىپ العان ادام، اقىرىندا، زاردابىن تارتادى.
امەرىكا قۇراما شتاتتارىنىڭ بۇل ساياساتپازدارىنىڭ ٴز رەتكى سان قۇبىلۇى ٴوز مەملەكتىنىڭ اىروپىن ٴز رەت ٴئۇسىرۇى جانە توڭىپ – شاشۇى بولماق.
امەرىكا قۇراما شتاتتارد-ىنىڭ ”بايلىق“ جۇرنالىنىڭ شۇلۇشىى العا قويغان سۇرۇلار، ادامدى تەرەڭ ويعا سالادى:
امەرىكا قۇ-راما شتاتتارى جاق كەلەسەدە تاى جۇڭگو چاقپەن كەلسىسوز وتكىزگىسى كەلە قالعان كۇنىڭ ۇزىندە، جۇڭگولقتار بىرەسە ”جۇڭگو امەرىكا قۇراما شتاتتا-رىن ەمەت قىلۇدا“ دەپ، بىرەسە ”جۇڭگومەن قارىم – قاتىناسىمىز وتە جاقىى“ دەپ وتىرعان امەرد-ى كا قۇراما شتاتتارىنىڭ ساياساتپازدارىنا تاى سەنە الا ما؟
قازىر دۇنيە جۇزىندە ٴبىر ورتاق تۇپسىك بار — امەرىكا قۇراما شتاتتارىنىڭ الۇ-مەتتىك سەنىمدىلىك عىماراتىنىڭ تاغانى ۇاشىنگ-تونىنىڭ كەيپىز ساياساتپازدارىنىڭ ايتقان ٴسوزد-ىنىڭ ماعاتى جوقتىغىنان جەمەرىلىپ بارادى، ۇزاق ۇاقىت بۇلاي كەتە بەرسە، تۇبىندە قىل ۇستىندە قالادى.

قامن ولايتىن تاى ٴبىر چاقىم كۈپەيدى“.
بۇل ٴبىر قاراپايم كادرىڭ جۇرەك ۇنى، سونداي – اق ۇلتىز انتىمىچىنىڭ بەرەكەلى شاڭغراى“ قىمىلىنا قاتىناسقان قاللىك كادر، جۇمىسىتى – قىزەمتكەرلەردىڭ ورتاق جۇرەك ۇنى.

قۇددى ٴبىر ۇيلى جاندارى،
تەنەنە ۇنىپ، ٴبىر – بىرنە قارايلاىۇ تايىشاننىڭ وڭۇستىڭى مەن سولۇستى-گىندەڭكى جان تەبىرەنتەرلەك كورنىسكە اينالدى.

5 جىلدان بەرى رايونىمىزدا ٴبىر مىللىيون 120 نەشە مىڭ كادر، جۇمىسىتى – قىزەمتكەر نەڭىزگى ساتىنداعى ٴز ۇلت بۇقاراسىمەن جۇپ قۇراپ تۇسى بولدى، جۇرەكتەر مەن جۇرەكتەر ٴئىل تابىستى، جۇرەكتەر مەن جۇرەكتەر سىر ٴبولوستى، ولار بۇقارانىڭ شەشۋدى ەڭ ۇمىتە تەككەن، ەڭ كوكەي تەستى، كوز الدا شەشە الاىتنن قىبىشلىقتارى مەن ماسەلەلەرىن شەشۋىگە كۇش سالا كۈمەكتەسىتى:
جۇپ قۇرامان تۇستارمەن بىرگە تاماقتانىپ، بىرگە تۇرىپ، بىرگە ەڭبەك تەتىپ، بىرگە ۇيرەنىپ، شى جىيىڭنىسىڭ جاڭا ٴداۋىر جۇڭگوشا توسىيالىزم يدەياسىن جانە يارتيا 19 – قۇربلتايى رۇخسىن سان مىڭداغان وتباسىلارعا جەتكىزىپ، ٴز ۇلت بۇقاراسىن سەنىمدى بەكەمدەپ، يارتىاعا ىلەسۇگە جەتەكتەپ، باس نىسانانى جۇزەگە اسرۇعا ونان ارى جۇرت جۇرەگىن ۇيىستىرىپ، كۇش – قۇات تۇپتادى

قۇددى ٴبىر ۇيلى جاندارى،
تەنەنە ۇنىپ، ٴبىر – بىرنە قارايلاىۇ تايىشاننىڭ وڭۇستىڭى مەن سولۇستى-گىندەڭكى جان تەبىرەنتەرلەك كورنىسكە اينالدى.

اۋتونوميالى رايون كىرىكەلى قوعامدىق قۇرد-لىم مەن الۇمەتتىك اۋماق ورتاسىن ورنىقتى قادامەن ىلگەرلەتپەي، ٴز ۇلت بۇقاراسىنىڭ انتىمىچى، ۇزارا كۈمەكتەسكەن جاندى كورنىسنىن قالىپتاستىردى.
قو-بىقشارى موڭغۇل اۋتونوميالى اۋدانى قوبىقشارى قالا-شىعى باينىشۇلقى الۇمەتتىك اۋماعى موڭغۇل، ۇيغۇر، قازاق سىياقتى كوپ ۇلتتان قۇرام تاپقان، الۇمەتتىك اۋماقتا تەنە قىزەمت ونىۇ، ەرىكتەلەردىڭ ەمىير با-عىشتاپ ۇزارا كۈمەكتەسۇى، ەمىير باعىشتاۋ شامىن ارەكتەتەرى سىياقتى 8 تۇعر قالىپتاسىپ، ۇلتىز انتىم-چى قىزەمتىن بارنىشا ىلگەرلەتتى.

5 جىلدان بەرى جەر – جەر، تار ۇزارلار باي مازمۇندى، الۋان ٴئۇرلى ۇلتىز انتىمىچى ۇڭىت تارىبەسى مەن ۇلتىز انتىمىچىنداعى، العا باسارلىغىنداعى وزات ورىن قۇرۇ، وزات بولۇ قىمىلپن شىكە-رىلەي ورىستەتىپ، خالىق تۇرمىسنىن قاتماماسازدە-دىرۇ مەن جاقسارتۇعا تاباندى بولۇدى ۇلتىز انتىت-چامى قىزەمتىن جاقىسى سىتەۋدىڭ شىعار ٴئۇيىنى مەن تىياناعى تەتىپ، خالىققا تىپەدىلىك جاساۋ نىچە-نەرباسىن بارنىشا ىلگەرلەتتى، ٴز ۇلت بۇقاراسى خالىققا ٴئىپىدى ساياساتتاردان بىرگە يىڭلىكتەندى.
ۇلتىز انتىمىچان جەبەگەن ٴبىر قىدىردۇ جاندى اماليات ارقىلى ۇلتىز انتىمىچىنىڭ رايى ونان ارى قويۇلاسىپ، ۇلتىزادىڭ ارالاسۇى، نىشەسۇى، تو-غىسۇى ونان ارى تەرەڭدەدى.

تايىشاننىڭ وڭۇستىڭى مەن سولۇستىگىنە كوز جىبەرگەندە، بارلىق جەردەن ۇلتىز انتىمىچىنىڭ اسىر-لى كورنىستەرىن كۈرە الامىز، بارىنەن ۇلتىز انتىم-چىنىڭ جارسامىدى سىغويناسى قۇلاققا شالىنادى.
ٴز ۇلت بۇقاراسىنىڭ انتىمىچى تارىبتەپ، كىرسىتى ارت-تىرۇدى جەبەپ، دامۇعا ۇمىنلۇ تىلەڭكى بارغان ساينن كۇشىيىپ، قول ۇستاسا ىلگەرلەپىتىن قۇاتىتى وڭ نەنرگىيانى جانداندىرىپ، قوعام ورنىقتىلمەي مەن با-ياندى تىنىشتىق باس نىساناسىن جۇزەگە اسرۇعا بەرىك نەڭىز قالادى.

سۇڭ چىيۇن، شۇي لىنشيا:

ماداق جىرىن بىرگە جازغان تۈڭكەرىستىك جۇبايلار

تۈڭكەرىستىك جۇبايلار سۇڭ چىيۇن مەن شۇي لىنشيانىڭ (سولدا) سۈرىتى

□ شىنخۇا اڭگىتىڭى تاراتقان

شىنخۇا اڭگەنتىسىنىڭ 5 – ايدىنڭ 23 – كۈنى نانچىڭنەن بەرگەن ھابارى (ٴئىلشى چىۋ يىڭچىڭ)، جياڭسۇدىڭ شۇيجوۋ پىچوۋ قالاسى بلالۇ قالاشىعى جۇيشان تاۋى تەڭىكىدەڭكى كىشكەنتاي لوبوتوۋ ەسكەرت-كىش ساراينىدا رەسپۇبلىكانىڭ ەڭ كىشكەنتاي قۇربانى ”كىش-كەنتاي لوبوتوۋ“ سۇڭ جىنجۇڭ اكىسى سۇڭ چىيۇنەن، شە-شەسى شۇي لىنشيا مەن ەرەكشە فورمامەن ەسكەرت-كىش ساراينىدا ”باس قوستى“.

سۇڭ چىيۇن، 1904 – جىلى جياڭسۇدىڭ

پىشيان اۋدانى (قازىرگى پىچوۋ قالاسى) بلالۇ قالا-

شىعىنداعى ٴبىر دىقان وتباسىندا دۇنيەگە كەلگەن. 1919 – جىلى 4 – مامىر قوزعالىسىنىڭ داۋلى پىشيان اۋ-دانىن شاربەين كەزدە سۇڭ چىيۇن الدىمەن ۇن قوسىپ، وتانىشلىقدى يدەييانى بەلسەنە ۇڭىتەيدى. 1920 – جىلى جياڭسۇ ولكەلىك 6 – بەداگوگىكا مەكتەبىنە ەتپىحان تاپسىرىپ قابىلدانادى. 1926 – جىلى 10 – ايدا ورتالىق اسكەرى سىتىر ساياسى مەكتەبى ۇخان بولمىشە مەكتەبىنە، ياعنى خۇاڭخۇ اسكەرى مەكتەبى 6 – كە-زەڭىگە ەتپىحان بەرىپ قابىلدانادى. 1927 – جىلى 3 – ايدا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىاسىنا مۇشە بولادى.

شۇي لىنشيا، 1904 – جىلى جياڭسۇدىڭ پىشيان اۋدانى پىچىڭ قالاشىغىنداعى ٴبىر دىقان وتباسىندا دۇنيەگە كەلگەن. 1924 – جىلى جياڭسۇ ولكەسى 3 – قىزار بەداگوگىكا مەكتەبىنە قابىلدانادى. 1927 – جىلى 3 – ايدا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىاسىنا مۇشە بولادى.

1928 – جىلى سۇڭ چىيۇن پارتىانىڭ جىبەرۋىمەن پىشيان اۋدانىنا قايتىپ كەلپ، ىلگەرىندى – كەينى-دى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىاسى پىشيان اۋدانى ەرەكشە ياجەيكاسىنىڭ ۇيىمداستىرۇ جوراسى، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىاسى پىشيان اۋداندىق كومىتەتنىڭ مۇشەسى جانە شۇجى مىندەتنن وتەيدى. سول جىلى شۇي لىنشيا دا پىشيان اۋدانىنا قايتىپ كەلپ، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىاسى پىشيان اۋداندىق كومىتەتنىڭ مۇشەسى، قوسىمشا ايلەدر قوعامىنىڭ باستى مىندەتنن وتەيدى. 1928 – جىلى 10 – ايدا شۇي لىنشيا مەن سۇڭ چىيۇن باس قۇراپ، توڭكەرىستىك جۇبايلارعا اينالدى.

1929 – جىلى سۇڭ چىيۇن دۇڭخاي اۋدانىنا بارپ اۋداندىق پارتيا كومىتەتىن قۇردى ٴزى شۇجىلىك مىن-دەتتى ۇستىنە الادى. سول جىلى كۇزدە بەيجىڭگە بارىپ، بەيجىڭ داشۇەسىنىڭ ادەبىيەت فاكۇلتەتىندە سىرتتاي وقۇشى بولادى. 1929 – جىلى 12 – ايدا سۇڭ چىيۇن حىننانىڭ نانپانىنداعى ياك ۇچىڭ قوسىنىنا بارىپ، «ۋاننان گا-زەتى»نىڭ باس رەداكتورى مىندەتنن وتەيدى.

1931 – جىلى جازدا سۇڭ چىيۇن 17 – باعت ارەمياسىنىڭ ورگان گازەتى — «باتىس سولئۇستىك مادەنىيەت گازەتى» ەكەمەسىنىڭ ورنىباسار مەكەمە باستى، قوسىمشا باس رەداكتورى مىندەتنن وتەيدى.

1935 – جىلى 10 – ايدا پارتيا ورتالىق كومىتەتنىڭ نۇسقاۋ بويىشا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىاسى باتىس سولئۇستىك ەرەكشە ياجەيكاسى قۇرادى، ياجەيكانىڭ باستى مىندەتى ياك ۇچىڭ گەنەرالا جانە 17 – باعت

ارەمياسىنا قىزمەت سىتەۋ ەدى، سۇڭ چىيۇن ەرەكشە ياجەيكانىڭ مۇشەسى بولادى.

شى – ان وقىعاسى قاراسىندا سۇڭ چىيۇن جاڭ شۇەلياڭ مەن ياك ۇچىڭنىڭ جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى تۇرىپ، مەملەكتتى قۇتقارۇ جۈدىنىدەڭكى 8 ٴئۇرلى قۇاتناماسى سىياقتى جۇجاتاردى داينىداۋعا قاتنا-سادى، شۇي لىنشيا ايلەدر مەملەكتتى قۇتقارۇ قوعامىن قۇرۇ جۇمىستارنى داينىدالادى، سونداي – اق سۇڭ چىيۇننىڭ توڭكەرىستىك قىپىلدار جۇرگىزۇنە سەلبەسەدى. وقىعا تۇلەناتان كەيىن، سۇڭ چىيۇن «باتىس سولئۇستىك مادەنىيەت گازەتى»نەن پايدالانىپ، وقىعانىڭ تۇلۇ سەبەبىن، بارىسنى جالىبى بەتتىك تانىستىرىپ، وقىعانىڭ ٴمانى مەن ماڭغىزىن بەلسەنە باعالاپ، شىكى سوعىستى توقتاتىپ، جاپون شاپقىنشىلا-رىنا جاپال قارسى تۇرۇ دارىپتەمەسنى كەڭ كۈلەمدە ۇڭىتەيدى.

شى – ان وقىعاسىنان كەيىن، سۇڭ چىيۇن توتەندشە قاتىرلى جاعدايدا قالادى. ول يان – انعا بارىپ ۇيرەنۇ-گە قاتىناسقانان كەيىن، شى – انعا قايتىپ كەلپ قىزمەتنن تابانداپ سىتەي بەرەدى. 1938 – جىلىدىڭ باسىندا سۇڭ چىيۇن كوممۇنىستىك پارتيا جاعىنان كۆمىنىڭك پارتىاسى مەن جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىاسى سەلبەستىك ورتانتان حبىيى ولكەلىك ۇاقىتتىق ۇكەپتىكە جىبەرىلىپ، سايامى باسقارمانىڭ ورنىباسار باستى، قوسىمشا ۇيم-داسىتىرۇ بولىشەسىنىڭ باشى مىندەتنن وتەپ، 8 – ارەميانىڭ باس شتابىمەن يايلانسى جاساۋ قىزمەتنە جاۋاپنى بولادى. 1939 – جىلى 11 – ايدا پارتيا ۇيىمى سۇڭ چىيۇندى سانشى ولكەسىنىڭ باتىس وڭتۇستىك بولەگىندەڭكى جۇڭيياۋشان تاۋىنداعى سۇن ۇيرۇ 4 – ارەميا قۇراماسىنىڭ باس شتابىنا شاۋجياڭنىڭ كەڭەشىسى، قوسىمشا باس

شتاپنىڭ كادر تارپىلەلۇ كلاسنىڭ ورنىباسار باس تارپىەشىسى، سايامى تارپىەشىسى مىندەتنن وتەۋگە جىبەرە-

دى. ول زاڭدى ساللاۋاتىنان پايدالانىپ بىرلىكسپ قىزمەتمەن جالغاستى اينالىسىپ، گوپىنداڭ توڭمويىندارىنەن

جاپالى دا ەرەكشە كۇرەس جۇرگىزەدى.

1941 – جىلدىڭ سۇڭىندا سۇڭ چىيۇن، شۇي لىنشيا جانە ولاردىڭ 8 ايلىق بالاسى سۇڭ جىنجۇڭ گوپىنداڭ اسكەرى تەكسەرۇ – ساناق مەكەمەسىنىڭ تىڭشىلارى جاعىنان تۇتقىندىلىپ، ىلگەرىندى – كەينىدى جۇڭچىيدەڭكى ”بايگۇڭگۇان“ تۇرمەسىندە، جازىدۇڭ جانە گۇيجوۋداعى شىڭىڭ لاکەرىندە قالمۇدا بولادى. تۇرمەدە وتكىن 8 جىلدا ولار ادام توزگىسىز قىناۋ مەن ٴئۇرلى ازىپتى باستان كەشىردەى، ٴبىراق شىقاشان دا باس يەپى، كوممۇنىستەردىڭ مزەمباس سەنىمى مەن قايسىپاس قايسارلىغىن باستان – اياتى ساقايدى.

”استە تىزە بۇكەپمەن، قورقاتشارا جاڭبارىنىپ، ساساپمەن. ۇلىم دەگەن بۇيىم با ەكەن، ۇر ۇجداندى ساقتايمىن“.

1949 – جىلى 9 – ايدىنڭ 6 – كۇنى ەرلى – زايىپتى سۇڭ چىيۇن، شۇي لىنشيا جانە ولاردىڭ 9 جاسقا تولماعان ۇلدارى ”كىشكەنتاي لوبوتوۋ“ ياك ۇچىڭ گەنەرال جانە بالاسىمەن بىرگە جۇڭچىيدەڭكى سۇڭليڭچودا گوپىنداڭ اسكەرى تەكسەرۇ – ساناق مەكەمەسىنىڭ تىڭشىلارى جاعىنان ايانىشتى وتىرلەدى. ولاردى ەسكە الۇ ۇشۇن 2003 – جىلى جەرگىلىكتى ۇكەپتە سۇڭ چىيۇننىڭ تۇعان جەرى بلالۇ قالا-شىغىنان ٴبىر ۇيلى 3 جانىنىڭ ومىرلىك كەشىرمەسىن ايگىلەپتىن كىشكەنتاي لوبوتوۋ ەسكەرتكىش ساراينىن باستاپ سالۇعا داينىدالادى، 2006 – جىلى ەسكەرتكىش ساراي سالىنىپ ٴبىتىپ اشىلادى. پىچوۋداعى ورتا مەكتەپتەر ۇنەمى وقۇشلاردى وسى اراما كەلىپ ەكسكۇرسىيالاۋعا ۇيىمداستىرادى. مۇنان سىرت، تاى ”كىشكەنتاي لوبوتوۋمەن ۇز بالالىق شامەيدى سالىستىرعاندا“، ”يۈنەرلەر وتريادىنا مۇشە بولۇعا سەرت بەرۇ“ سىياقتى قىپىلداردى ىلگەرىندى – كەينىدى ۇيىمداستىرىپ ورىستەتەدى.

”پىچوۋدا قىزىل مادەنىيەت بايلىعى مول، پىچوۋمەن قاتىستى ەر جۇرەك قۇرباندار كىشكەنتاي لوبو-توۋدىڭ وتباسىنداىلاردان سىرت، تاى دا ۇاڭ جىە، لي چاۋشى قاتارلىلار بار. ٴز رەتكى چىڭيەڭ كەزىند-ەدە كۈپتەگىن ادامدار وسى اراما كەلىپ ەر جۇرەك قۇربانداردى ساغىنا دەسكە الادى“. كىشكەنتاي لوبوتوۋ ەسكەرتكىش ساراينىڭ جاۋاپتىسى لي پىڭيىان قىزىل مادەنىيەت بايلىغىنان ويداعىداي پايدالانىپ، وتانىشلا-دىق تارپىيەنى ۇتمەيدى جۇرگىزەتىندىگىن ٴبىلدىردى.